

Rapport

Klacht

Verzoeker klaagt erover dat het Landelijk Bureau Inning Onderhoudsbijdragen (LBIO) in het kader van de inning van kinderalimentatie vanaf december 2006, heeft geweigerd de door hem als gevolg van een rechterlijke beslissing teveel betaalde kinderalimentatie als vooruitbetaling te zien voor toekomstige betalingen tot november 2007.

Beoordeling

Algemeen

1. Bij beschikking van 14 maart 2002 bepaalde de rechtbank te Zutphen dat verzoeker aan mevrouw Ha. een bijdrage in de kosten van verzorging en opvoeding van hun minderjarige kind diende te betalen van € 453,78 per maand. Zowel verzoeker als mevrouw Ha. gingen tegen deze beschikking in beroep. Het gerechtshof te Arnhem bepaalde op 3 december 2002 dat verzoeker met ingang van 1 oktober 2002 een bedrag van € 393 per maand verschuldigd was. Verzoeker ging in cassatie tegen deze uitspraak. De Hoge Raad vernietigde bij arrest van 27 februari 2004 de beschikking van het hof en verwees het geding ter verdere behandeling naar het gerechtshof te Leeuwarden. Bij beschikking van 1 november 2006, uitvoerbaar bij voorraad, bepaalde het hof de door verzoeker aan mevrouw Ha. te betalen bijdrage over de periode 1 oktober 2001 tot 1 februari 2002 op een bedrag van € 297 per maand en met ingang van 1 februari 2002 op een bedrag van € 322 per maand. Mevrouw Ha. ging in cassatie tegen deze uitspraak.

2. Verzoeker had vanaf 14 maart 2002 voldaan aan de destijds vastgestelde kinderalimentatieverplichting. Nu in de beschikking van het hof van 1 november 2006 een lager bedrag was vastgesteld met ingang van 1 oktober 2001 had dit tot gevolg dat er door verzoeker een bepaald bedrag teveel was betaald. Via zijn advocaat vorderde verzoeker dit bedrag van mevrouw Ha. terug en liet hij haar weten dat hij, indien zij niet zou voldoen aan de terugbetaling, de maandelijkse betaling van de kinderalimentatie aan haar stop zou zetten totdat zij het bedrag terugbetaald had. Verzoeker liet hierbij weten dat zijn voorkeur uitging naar terugbetaling van het teveel betaalde bedrag, waarna hij zijn alimentatieverplichtingen zou hervatten. Omdat mevrouw Ha. niet reageerde, werd haar schriftelijk meegedeeld dat de alimentatiebetalingen werden opgeschort tot november 2007.

3. Mevrouw Ha. wendde zich vervolgens op 6 februari 2007 tot het LBIO omdat zij de kinderalimentatie voor december 2006, januari 2007 en februari 2007 niet had ontvangen. Zij vroeg het LBIO een redelijke betalingsregeling te treffen met verzoeker nu deze had aangegeven niet meer te zullen betalen totdat zij het teveel aan alimentatie betaalde bedrag had terugbetaald.

4. Op 13 februari 2007 schreef het LBIO verzoeker hierover aan. Verzoeker liet bij brief van 14 februari 2007 weten dat hij € 3.717,81 teveel aan kinderalimentatie had betaald en dat hij de maandelijkse bijdrage niet zou voldoen totdat dit was terugbetaald door mevrouw Ha. Vanaf november 2007 zou hij weer gaan betalen. Het LBIO deelde in reactie hierop bij brief van 28 februari 2007 mee dat het niet over zou gaan tot de overname van de inning van de kinderalimentatie.

5. Mevrouw Ha. diende hierop een klacht in bij het LBIO en wees hierbij naar het rapport 2006/173 van de Nationale ombudsman (Zie Achtergrond, onder 1.). Het LBIO mocht volgens mevrouw Ha. niet zonder haar toestemming overgaan tot verrekening. Het LBIO besloot hierop de zaak te heropenen en schreef verzoeker bij brief van 25 april 2007 opnieuw aan.

6. Hierop volgde correspondentie tussen verzoeker, verzoekers advocaat en het LBIO, waarbij verzoeker zich op het standpunt stelde dat er geen sprake was van verrekening, maar van vooruitbetaling en dat hij dus aan zijn verplichtingen had voldaan. Het LBIO reageerde in de brief van 3 mei 2007 met de mededeling dat de rechter in zijn beschikking niet had bepaald dat er mocht worden verrekend, slechts dat er een lager bedrag diende te worden betaald.

7. Op 9 mei 2007 wendde verzoeker zich tot de Nationale ombudsman.

8. Bij brief van 14 mei 2007 deelde verzoekers advocaat het LBIO mee dat er sprake was van een bijzondere situatie, omdat men nog steeds met de eerste vaststelling van kinderalimentatie bezig was. Omdat voor beide partijen duidelijk was dat er nog geen definitief standpunt was, dienden zij er rekening mee te houden dat er fluctuaties in de betalingsverplichtingen konden ontstaan.

9. Verzoeker deelde op 7 juni 2007 het LBIO mee zijn betalingen onder protest aan mevrouw Ha. over te maken. Het LBIO berichtte hem vervolgens op 13 juni 2007 dat de inning niet werd overgenomen.

10. Op 13 juni 2007 vorderde verzoekers advocaat nogmaals bij mevrouw Ha. het teveel betaalde bedrag aan kinderalimentatie. Hierop maakte mevrouw Ha. het bedrag over aan verzoeker.

11. Op 25 januari 2008 vernietigde de Hoge Raad de beschikking van het hof van 1 november 2006 en verwees het geding naar het gerechtshof te Amsterdam ter verdere behandeling en beslissing (zie Achtergrond, onder 2.).

Bevindingen

1. Verzoeker klaagt erover dat het LBIO in het kader van de inning van kinderalimentatie vanaf december 2006, heeft geweigerd de door hem als gevolg van een rechterlijke beslissing teveel betaalde kinderalimentatie als vooruitbetaling te zien voor toekomstige betalingen tot november 2007. Verzoeker geeft aan dat hij, gerekend vanaf 1 oktober 2002 tot en met november 2006, €24.951,33 aan kinderalimentatie heeft betaald. Volgens de uitspraak van het hof van 1 november 2002 zou hij over genoemde periode €21.231,52 betaald moeten hebben. Dit betekent dat hij € 3.719,81 teveel heeft betaald. Verzoeker stelt zich op het standpunt dat hij niet verrekende maar dat het bedrag als vooruitbetaling moest worden gezien en dat hij dus aan zijn verplichtingen had voldaan. Hij verwijst hierbij naar de uitspraak van het hof waarin staat dat hij de bijdrage bij vooruitbetaling dient te betalen (zie Achtergrond, onder 3.). Er is volgens hem niet bepaald dat hij zijn bijdrage maandelijks moet voldoen. Uiteindelijk heeft mevrouw Ha. het teveel betaalde bedrag teruggestort, maar verzoeker stelt dat hij door de handelwijze van het LBIO advocaatkosten heeft moeten maken. Hij wenst deze kosten te verhalen bij het LBIO.

2. Het LBIO achtte de klacht ongegrond en deelde daarbij het volgende mee, voor zover van belang. Het LBIO ging desgevraagd allereerst in op de inhoud van de brief van 14 mei 2007 van verzoekers advocaat. Het LBIO liet weten verzoekers stelling dat er geen sprake was van verrekening maar van een vooruitbetaling, niet steekhoudend te vinden. Verzoeker betaalde volgens het LBIO op het moment dat hij de kinderalimentatie voldeed, het bedrag dat hij verschuldigd was, niet teveel en niet vooruit. Door de beschikking van het hof van 1 november 2006 kwam achteraf vast te staan dat er teveel was betaald. Verzoekers advocaat schreef mevrouw Ha. dan ook terecht aan met het verzoek om het teveel betaalde bedrag retour te ontvangen, aldus het LBIO. Het niet voldoen van de maandelijks alimentatiebijdrage door verzoeker tot mevrouw Ha. het verschuldigde bedrag had terugbetaald, komt volgens het LBIO echter neer op verrekenen van de kinderalimentatie met de vordering van verzoeker op mevrouw Ha. Dit zou erop neerkomen dat mevrouw Ha. in de periode tussen december 2006 en november 2007 geen kinderalimentatie zou ontvangen, terwijl de kinderalimentatie een bijzondere bestemming heeft, namelijk het levensonderhoud van de kinderen.

Het LBIO verwees in dit verband naar een uitspraak van de rechtbank te Maastricht van 12 augustus 2004, 94197/kg ZA 04-308 (naar de uitleg en strekking van artikel 6:135 BW (zie Achtergrond, onder 4.2.) kunnen geen posten worden verrekend met vastgestelde onderhoudsverplichtingen) en een uitspraak van de Hoge Raad van 24 januari 1997, NJ 1997, 497. In dit arrest wordt volgens het LBIO gesteld dat verrekening van dwangsommen met kinderalimentatie, gezien in verband met de bestemming van die alimentatie voor de verzorging en opvoeding van het kind, naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar werd geacht.

De stelling van verzoekers advocaat dat het in casu een bijzondere situatie is omdat het nog steeds de eerste vaststelling van de alimentatie betreft, doet hier volgens het LBIO niet aan af. Mevrouw Ha. zou gedurende geruime periode geen kinderalimentatie

ontvangen, hetgeen gezien de bestemming van de kinderalimentatiegelden onwenselijk is. Ook gedurende de voorliggende periode heeft verzoeker slechts voldaan aan hetgeen waartoe hij ingevolge rechterlijke uitspraken verplicht was, aldus het LBIO.

Het LBIO liet verder weten dat in de toelichting bij artikel 1:402 BW (zie Achtergrond, onder 4.1.) wordt vermeld dat de rechter in het algemeen van zijn bevoegdheid tot wijziging van de bijdrage over een periode in het verleden behoedzaam gebruik dient te maken. De rechter zal moeten oordelen in hoeverre in redelijkheid van de onderhoudsgerechtigde kan worden verlangd dat deze is gehouden tot terugbetaling van hetgeen in overeenstemming met haar behoefte aan levensonderhoud reeds is uitgegeven. Een dergelijke beslissing vraagt in het bijzonder om een toereikende motivering als verweer is gevoerd dat erop neer komt dat een aanzienlijk bedrag moet worden terugbetaald en de onderhoudsgerechtigde daartoe niet in staat is. Het LBIO deelde mee dat mevrouw Ha. in cassatie was gegaan tegen de uitspraak van het hof op grond waarvan zij een bedrag dient terug te betalen. Ook de uitspraak van de Hoge Raad in deze (zie Achtergrond, onder 2.) onderstreepte volgens het LBIO nog eens de bijzondere bestemming van onderhoudsgelden. De verplichting is niet het verstrekken van een geldsom zonder meer, maar het verstrekken van levensonderhoud, aldus het LBIO. Het LBIO was verder van mening dat de kosten die verzoeker heeft gemaakt door het inschakelen van een advocaat, onnodig waren.

Beoordeling

3. Het motiveringsvereiste houdt in dat het handelen van bestuursorganen feitelijk en logisch wordt gedragen door een kenbare motivering. Het motiveringsvereiste houdt onder meer in dat het handelen logisch volgt uit de voorafgaande overwegingen.

4. De Nationale ombudsman overweegt als volgt. Als gevolg van de beschikking van het hof van 1 november 2006, uitvoerbaar bij voorraad, waarin een lager alimentatiebedrag was vastgesteld met ingang van 1 oktober 2001, had verzoeker meer kinderalimentatie betaald dan waartoe hij op grond van de beschikking van 14 maart 2002 van de rechtbank te Zutphen verplicht was (een bedrag van € 3.717,81). Er kan worden vastgesteld dat verzoeker dit bedrag niet vrijwillig heeft betaald nu hij steeds heeft voldaan aan het alimentatiebedrag dat hem bij beschikking was opgelegd. Er is derhalve geen sprake van een natuurlijke verbintenis. Dit betekent dat verzoeker het teveel betaalde als onverschuldigd betaald kon terugvorderen (zie Achtergrond, onder 4.3.).

Verzoeker heeft zich hiervoor in eerste instantie tot mevrouw Ha. gewend en geprobeerd met haar overeenstemming te krijgen over de wijze van terugbetaling. Toen zij niet reageerde, schortte hij zijn betalingen op. Verzoeker ontkent dat er sprake is van verrekening en meent dat er sprake is van vooruitbetaling. De Nationale ombudsman meent dat het gevolg van het handelen van verzoeker is geweest dat mevrouw Ha. een periode geen alimentatiebedragen heeft ontvangen en zou ontvangen. Hiermee brengt

verzoeker tot uitdrukking dat hij van mening is dat mevrouw Ha. hem een bepaald bedrag verschuldigd is. Door de betalingen aan alimentatie op te schorten totdat mevrouw Ha. het bedrag had terugbetaald, heeft verzoeker zijn alimentatieverplichtingen willen verrekenen met het bedrag dat mevrouw Ha. hem verschuldigd was. De Nationale ombudsman is het derhalve met het standpunt van het LBIO eens dat er geen sprake is van vooruitbetaling maar van verrekening. In dat opzicht is verzoekers klacht ongegrond.

5. De te beantwoorden vraag is echter of verzoeker deze bedragen mocht verrekenen. De alimentatie waar het hier om gaat betreft de onderhoudsbijdrage ten behoeve van de kinderen. Naar haar aard dient die alimentatie volledig ten goede te komen aan de kinderen. In de uitspraak van de Hoge Raad van 24 januari 1997, NJ 1997, 497 geeft de HR de aanwijzing dat verrekening van een dwangsom met kinderalimentatie mogelijk geacht moet worden indien is voldaan aan de eisen van op verrekening toepasbaar zijnde artikelen van het BW en indien de beperkende werking van redelijkheid en billijkheid zich niet tegen verrekening verzet. Dit zou bijvoorbeeld kunnen zijn indien de alimentatiegerechtigde zelf een ruime draagkracht heeft, waardoor de kinderen niets tekort zouden komen bij verrekening. In casu was dit niet het geval, nu de ex-partner van verzoeker in cassatie had aangevoerd dat haar aanzienlijke terugbetalingsverplichting de nodige problemen zou opleveren omdat de bijdragen reeds waren uitgegeven. In rapport 2006/173 (zie Achtergrond, onder 1.) overwoog de Nationale ombudsman ten aanzien van verrekenen van kinderalimentatie dat het LBIO in beginsel niet zonder toestemming van de alimentatiegerechtigde mag overgaan tot verrekening van eerder - in de periode waarover het LBIO geen bemoeienis had met de inning - vrijwillig door een betalingsplichtige te veel betaalde kinderalimentatie met achterstallige kinderalimentatie over de periode waarover het LBIO wél is belast met de inning. Dit gezien het feit dat kinderalimentatie is bedoeld als bijdrage in de kosten van verzorging en opvoeding, en daarom kan worden geacht (direct) hieraan te worden besteed. Zoals onder II.4. vastgesteld, ging het in casu niet om vrijwillig door verzoeker te veel betaalde kinderalimentatie. Verzoeker heeft gelijk daar waar hij zegt dat deze situatie een bijzondere betreft nu beide partijen nog steeds bezig waren met de eerste vaststelling van kinderalimentatie en zij er dus rekening mee dienden te houden dat er fluctuaties in de betalingsverplichtingen konden ontstaan. Dit neemt niet weg dat gelet op het bovenstaande moet worden aangenomen dat verrekening met kinderalimentatie in beginsel onaanvaardbaar moet worden geacht. De Nationale ombudsman overweegt verder dat, nu mevrouw Ha. in cassatie was gegaan en zich er daarbij op had beroepen dat de maandelijkse betalingen van verzoeker in overeenstemming met de behoefte van de dochter aan een bijdrage in haar kosten van verzorging en opvoeding reeds waren uitgegeven en dat terugbetaling van het teveel betaalde de nodige problemen zou opleveren, het niet aan het LBIO was om over deze kwestie te beslissen. Gelet op het voorgaande heeft het LBIO niet onbehoorlijk gehandeld door verzoekers beroep op verrekening van de hand te wijzen.

De onderzochte gedraging is behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van het Landelijk Bureau Inning Onderhoudsbijdragen te Gouda is niet gegrond.

Onderzoek

Op 9 mei 2007 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van de heer W. te H., met een klacht over een gedraging van het Landelijk Bureau Inning Onderhoudsbijdragen (LBIO) te Rotterdam. Naar deze gedraging, die wordt aangemerkt als een gedraging van de directeur van het Landelijk Bureau Inning Onderhoudsbijdragen, werd op 29 september 2007 een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek werd de directeur verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben. Tijdens het onderzoek kregen de directeur en verzoeker de gelegenheid op de door ieder van hen verstrekte inlichtingen te reageren.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen.

De directeur van het LBIO deelde mee zich met de inhoud van het verslag te kunnen verenigen.

Verzoeker gaf binnen de gestelde termijn geen reactie.

Informatieoverzicht

De bevindingen van het onderzoek zijn gebaseerd op de volgende informatie:

Verzoekschrift van 9 mei 2007, aangevuld op 13 en 16 mei 2007, met bijlagen, waaronder de beschikking van de rechtbank te Zutphen van 14 maart 2002 en de beschikking van het gerechtshof te Leeuwarden van 1 november 2006.

Intern klachtdossier.

Reactie van het LBIO van 20 november 2007 met bijlagen.

Arrest van de Hoge Raad der Nederlanden van 25 januari 2008, R07/017HR.

Uitspraak van de rechtbank te Maastricht van 12 augustus 2008, 94197/kg ZA 04-308.

Bevindingen

Zie onder Beoordeling.

Achtergrond

Rapport No 2006/173 (voor zover van belang)

"Het redelijkheidsvereiste houdt in dat bestuursorganen de in het geding zijnde belangen tegen elkaar afwegen en dat de uitkomst hiervan niet onredelijk is. Gezien het feit dat kinderalimentatie is bedoeld als bijdrage in de kosten van verzorging en opvoeding, en daarom kan worden geacht (direct) hieraan te worden besteed, mag het LBIO in beginsel niet zonder toestemming van de alimentatiegerechtigde overgaan tot verrekening van eerder - in de periode waarover het LBIO geen bemoeienis had met de inning - vrijwillig door een betalingsplichtige te veel betaalde kinderalimentatie met achterstallige kinderalimentatie over de periode waarover het LBIO wél is belast met de inning."

Arrest van de Hoge Raad der Nederlanden van 25 januari 2008 (R07/017HR)

2.1. Rechtsoverweging 3.6.

"Tegen deze achtergrond behoefde de beslissing van het hof, waarbij de alimentatie ten behoeve van [de dochter] ondanks het door de vrouw onder 11 van haar verweerschrift na cassatie gestelde, met ingang van 1 oktober 2001, derhalve meer dan vijf jaar voor de beslissing van het hof, op een lager bedrag werd vastgesteld, nadere motivering dan het hof heeft gegeven, omdat die beslissing tot een aanzienlijke terugbetalingsverplichting kan leiden en de vrouw zich erop heeft beroepen dat de maandelijkse betalingen van de man in overeenstemming met de behoefte van [de dochter] aan een bijdrage in haar kosten van verzorging en opvoeding reeds waren uitgegeven en dat terugbetaling van het teveel betaalde de nodige problemen zou opleveren. De middelen slagen derhalve."

2.2. Beslissing

"De Hoge Raad: vernietigt de beschikking van het gerechtshof te Leeuwarden van 1 november 2006; verwijst het geding naar het gerechtshof te Amsterdam ter verdere behandeling en beslissing."

3. Beschikking van 1 november 2006 van het gerechtshof te Leeuwarden

"De beslissing: "(...) bepaalt de door de man aan de vrouw te betalen bijdrage in de kosten van verzorging en opvoeding van de minderjarige X., geboren te X. over de periode met ingang van 1 oktober 2001 tot 1 februari 2002 op een bedrag van €297 per maand en met ingang van 1 februari 2002 op een bedrag van €322 per maand, vermeerderd (...). Bepaalt dat deze bijdrage, voor zover de termijnen niet zijn verstreken, telkens bij vooruitbetaling aan de vrouw dient te worden voldaan; verklaart deze beschikking tot zover uitvoerbaar bij voorraad; (.....)"

4. Burgerlijk Wetboek (geldend op: 23-06-2008)

4.1. Artikel 6:135

"Een schuldenaar is niet bevoegd tot verrekening:

a. voor zover beslag op de vordering van de wederpartij niet geldig zou zijn; b. indien zijn verplichting strekt tot vergoeding van schade die hij opzettelijk heeft toegebracht."

4.2. Artikel 1:402

"1. De rechter, die het bedrag van een uitkering tot levensonderhoud bepaalt, wijzigt of intrekt, stelt tevens de dag vast, van welke dit bedrag verschuldigd is of ophoudt verschuldigd te zijn.

2. Bij de vaststelling van een bedrag bepaalt de rechter tevens of dit wekelijks, maandelijks of driemaandelijks moet worden voldaan.

3. Zouden op de dag, dat de uitspraak ten uitvoer kan worden gelegd, reeds meer dan één termijn verschenen zijn of meer dan één termijn terugbetaald moeten worden, dan kan de rechter ook daarvoor een betaling in termijnen toestaan."

4.3. Artikel 6:203

"1. Degene die een ander zonder rechtsgrond een goed heeft gegeven, is gerechtigd dit van de ontvanger als onverschuldigd betaald terug te vorderen."

2. Betreft de onverschuldigde betaling een geldsom, dan strekt de vordering tot teruggave van een gelijk bedrag.

3. Degene die zonder rechtsgrond een prestatie van andere aard heeft verricht, heeft eveneens jegens de ontvanger recht op ongedaanmaking daarvan."